

**Міністерство культури та інформаційної політики України
Національна бібліотека України для дітей**

**Трансформація надання культурних послуг
бібліотеками України для дітей
в умовах сучасних викликів**

Програма та методика дослідження

Київ – 2021

УДК 027.625:001

Т 65

Відповідальна за випуск А.І. Гордієнко

Укладачі: Є.Ю. Подокопна, О.Б. Петренко, Н.Й. Дзюба

Літературний редактор О.А. Кадькаленко

Трансформація надання культурних послуг бібліотеками України для дітей в умовах сучасних викликів : програма та методика соціол. дослідж. / Нац. б-ка України для дітей ; уклад. Є. Ю. Подокопна, О. Б. Петренко, Н. Й. Дзюба. — Київ, 2021. — 8 с.

Програму та методику соціологічного дослідження розроблено з метою вивчення змін форм роботи бібліотечного обслуговування в спеціалізованих бібліотеках для дітей із надання культурних послуг дитячому населенню країни.

I. Обґрунтування проведення дослідження

В умовах реформування адміністративно-територіального устрою країни важливим напрямом розвитку спеціалізованих бібліотек для дітей стало формування ними нової концепції своїх функцій, зокрема відмова від вузького профілю та перехід до багатофункціональності й «хабової» моделі діяльності. За такої моделі бібліотеки стали поєднувати різні послуги, і не лише культурні. Адже вони стали простором для комунікації, дозвілля та гуманітарного розвитку жителів громад.

Стимулом інноваційного мислення бібліотечних фахівців стало і запровадження в країні Постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 р. № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2» жорстких заходів із запобігання поширенню коронавірусу. Карантинні обмеження пандемії (повна тимчасова заборона відвідування закладів культури, а при відновленні – значні обмеження для проведення масових заходів) поставили перед бібліотеками виклики, з якими їхні фахівці до цього ніколи не стикалися. Проте усе це спонукало бібліотечних працівників до пошуку нових форм і методів організації бібліотечного обслуговування дитячого населення та розширенню спектра послуг, що надаються бібліотеками. Дитячі бібліотеки швидко та оперативно трансформувалися під запити свого головного користувача та розширили діапазон послуг як для навчання, так і виховання нового покоління українців в умовах карантинних обмежень.

Тож для визначення вектору змін діяльності цих установ Національна бібліотека України для дітей проводить соціологічне дослідження «Трансформація надання бібліотечних послуг бібліотеками України для дітей в умовах сучасних викликів».

На цій основі будуть вироблені пропозиції щодо подальшого розвитку бібліотечних послуг в умовах реалізації державної політики реформ з урахуванням існуючих місцевих особливостей і трендів розвитку українського суспільства.

Результати дослідження сприятимуть розробці норм часу на основні процеси нових форм роботи бібліотек та індикаторів, необхідних для оцінки функціональних можливостей бібліотек для дітей у подальшому.

II. Мета соціологічного дослідження

Мета дослідження – вивчення змін бібліотечного обслуговування з надання культурних послуг дитячому населенню країни відповідно до функціональних можливостей спеціалізованих бібліотек для дітей.

III. Завдання соціологічного дослідження

1. Вивчити спектр надання послуг спеціалізованими бібліотеками для дітей в умовах реформування адміністративно-територіального устрою країни та після запровадження карантинних обмежувальних заходів із запобігання розповсюдження COVID-19.

2. Вивчити нові форми роботи для визначення норм на конкретні процеси їх проведення.

IV. Об'єкт та суб'єкт соціологічного дослідження

Об'єкт дослідження – культурні послуги спеціалізованих бібліотек для дітей.

Суб'єкт дослідження – форми роботи з надання культурних послуг спеціалізованими бібліотеками для дітей.

V. Учасники соціологічного дослідження

Організатор дослідження – Національна бібліотека України для дітей (розробка програми і методики моніторингу; збір, аналіз та узагальнення отриманих даних; підготовка аналітичної довідки за результатами соціологічного дослідження).

Співорганізатори дослідження – обласні бібліотеки для дітей (організація проведення дослідження).

VI. Методи соціологічного дослідження

Анкетування – анкетне опитування директорів (завідувачів) спеціалізованих бібліотек для дітей («Анкета фахівця», додаток № 1).

VII. Методика соціологічного дослідження

1. Дослідження проводиться в електронному режимі. На електронну адресу кожен співорганізатор отримує посилання на «Анкету фахівця» своєї області, створену на основі сервісу Google Форми. Доступ до анкети за посиланням мають відповідальні фахівці усіх дитячих бібліотек країни.

2. Кожен співорганізатор забезпечує спеціалізовані бібліотеки для дітей свого регіону інформацією з методики проведення дослідження, забезпечує їм доступ до посилання на «Анкету фахівця» (додаток № 1) та контролює процес заповнення анкет під час дослідження.

3. Після заповнення анкети вся інформація публікується на Google-диску у таблицях, що відповідають конкретній області. Доступ до таблиць мають відповідальні фахівці ОБД та НБУ для дітей.

4. Для відкриття доступу до таблиць Google Диску обласна

бібліотека для дітей повинна мати обліковий запис Google (Google-акаунт) та електронну адресу (бажано gmail), яку потрібно завчасно надіслати фахівцям НБУ для дітей.

5. Співорганізатори соціологічного дослідження за потреби консультують спеціалізовані бібліотеки для дітей свого регіону щодо проведення дослідження.

6. Аналіз отриманих відповідей на заповнені анкети по кожній області здійснюють фахівці НБУ для дітей.

VI. Етапи проведення моніторингу

1. Розробка програми та методики дослідження – березень-квітень 2021 року.
2. Оприлюднення програми, інформаційне повідомлення бібліотекам-базам щодо проведення дослідження – травень 2021 року.
3. Збір інформації – липень-грудень 2021 року.
4. Облік, обробка даних, здійснення підрахунків – січень-лютий 2022 року.
5. Підготовка соціологічного бюлетеня – березень 2022 року.

Анкета фахівця

З метою всебічного опрацювання проблемних аспектів надання культурних послуг бібліотеками для дітей Національна бібліотека України для дітей проводить дослідження щодо стану бібліотечних послуг для дитячого населення на місцевому рівні в сучасних реаліях: трансформації адміністративно-територіального устрою в рамках децентралізації та об'єктивних змін в українському суспільстві (запровадження локдауну із запобігання розповсюдження COVID–19).

Просимо Вас взяти участь у дослідженні та заповнити запропоновану нижче електронну анкету (опитування буде проводитися безпосередньо серед бібліотечних фахівців: директорів, завідувачів бібліотеки).

1. Вкажіть повну назву бібліотеки (згідно зі статутом або положенням) _____

2. Чи можна вважати вашу бібліотеку комфортним місцем з отримання культурних послуг?
 - так;
 - ні;
 - важко відповісти;
 - не думав(ла) про це.
3. Як змінилася якість надання культурних послуг у вашій бібліотеці за останні два роки (2020-2021рр.)?
 - покращилася;
 - погіршилася;
 - залишилася без змін;
 - важко відповісти.
4. Чи є доступ до культурних послуг для дітей з інвалідністю? (наявність пандусу тощо)

5. Які культурні послуги окрім традиційного бібліотечного обслуговування надає ваша бібліотека? (написати не менше 5 позицій)

6. Які послуги, на Вашу думку, мали б увійти до складу обов'язкового

базового набору культурних послуг у вашій бібліотеці? (азначте не менше 5 позицій) _____

7. Які нові форми роботи з користувачами з'явилися в бібліотеці у 2020-2021 рр.? (напишіть не менше 5 позицій)

офлайн _____

онлайн _____

8. Які нові електронні ресурси створені у бібліотеці за 2020-2021 рр.? (написати до 10 позицій) _____

9. Які онлайн-сервіси, платформи та програми було використано для створення нових інтернет-ресурсів? Написати до 10 позицій (назва ресурсу з посиланнями – назва онлайн-сервісу). _____

10. З якими труднощами та перешкодами у використанні нових онлайн-сервісів, платформ та програм зіткнулися працівники бібліотеки під час створення нових інтернет-ресурсів:

- технічне забезпечення;
- програмне забезпечення;
- наявність ІТ-фахівців;
- фінансове забезпечення;
- самоосвіта;
- відкритий доступ до онлайн-ресурсів;
- інше.

11. Які ще онлайн-ресурси потрібні бібліотеці в умовах запровадження локдауну із запобігання розповсюдженню COVID–19 та дистанційного надання послуг користувачам?

- ресурси якої тематики/спрямування;
- якого онлайн-інструментарію для створення ресурсів недостатньо (відео, аудіо, інтерактивні, презентації тощо);
- відкритий безкоштовний доступ до нового функціоналу створення інтернет-ресурсів;
- інше _____

12. На які процеси роботи, на Вашу думку, необхідно впровадити нормування?

13. Вкажіть статус Вашої бібліотеки:

- міська;
- селищна;
- сільська;
- інша.

14. Вкажіть Ваш стаж роботи:

- до 3 років;
- 3-9 років;
- 10-20 років;
- понад 20 років.

15. Вкажіть Вашу посаду: _____